

SA DEFENSA

Periódico independiente

Es Consums

Que visquin es fogoneus, que triunfi sa justicia, abaig s'iniquitat i tirania.

Ha arribat es moment d'haver de parlar clá i polent. Ha venguda s'hora d'haver de di es quatre mots de la veritat. Avuy més que mai se fá ben necessari que tot el mon s'enteri de ses injusticies é iniquitats consumades pes partit que se titula «dels bons Católicos». Avuy més que mai se fá precis i ben precis que SA DEFENSA sigui espargida per tots es pobles perque tots coneguim i admirin els homos *sabis*, els homos *justs*, els que prenen de *conciencia prima*, els vertadés *reformadós* d'aquest poble. Escoltau.

El nou partit antes d'entrá, amb una desfachatés incalificable i amb una desvergonya increíble, despoticava i deia á veus altes i per tot arreu que es reparto de consums no estava ben fet, qu'era una brutó que no poria passá ni en rodes. Cuant noltros entrém, afegien, llevonses se vorá un reparto modelo, un reparto just, un reparto equitativu, un reparto com cap mai n'heurán fet dins Sineu. ¡Cuánta alabansa i cuans de bombos! Qui quant sent expressions per l'estil, no se creurá que es partit de sa pell es un partit casi devallat del cel i dotat i revestit d'unes condicions i enriqueit d'unes cualidats més que humanes?

Pero ¡oh miserable condició sa nostral! Pren es bastó es nou partit i tot es poble tenia posades totes ses seves atencions i mirades i els seus ulls ben fitsos demunt es consums. Are veurém, deia tothom, are veurém, quin reparto mos fará es partit de sa pell. Ells que tant bravetjavan, ells que no se cansaven de di que ferien un bon reparto, que ningú tendria res que di, que á tots agradería, que tothom pagaría lo just, veurém com sen desfarán des triunfo. Arriba es més de Jané, se convoca sa junta repartidora i D. Gabriel amb una frescura inimitable comensa á pujá cuotes, á aumentá pessetes, á carregá families pero tan capritjosa i despóticamente, d'una manera tan desmenusada i d'un modo tan vergonyós que sa minoria de sa junta indignada, no poguent per més temps sentí tantes monstruosidats, abandona sa sessió, esperant que sa maioria de sa junta tengués dies de milló

acert. Pero no axí va sutceí. Sense esse convocada altre día sa Junta repartidora, es cridat un Comisionat pes repartiment des consums, obra de tant d'interés i vitalitat per Sineu.

Tots els qui tenen un poc de bon sentit esperaven i era lo natural i propi que aquest D. Bonaventura no se dexaria doblegá; sino que coneguent bé es terreno que trepitjava, fería un reparto ben fet, un reparto digne, un reparto racional tal cual reclamaven ses circunstancias difícils perque atravesava aquesta vila. Axo era lo correcte. Pero aquest bon Senyó, enlluernat sens dutta pels halagos i caricies des quatre caporals de sa pell, fa un reparto monstruo, d'una hora enfora, á la lleguo se veía que just sa cega passio polítique i s'esperit maleit de venjansa porien esse sa mare de sa criatura. Que haguessen aumentat sis ó vuit i deu pessetes itot amb una vegada á una casa que pagava poc, poria passá, no tenia res que veure, perque si cualcún ó cualcúns satisfan una cuota petita aumentarlos un parei de pessetes més i llevarles á nes qui se trobin més agravats, axó está molt ben fet. Conforme de tota conformidat, que á un pobre que está carregat li llevin y devallin sa cuota i heu possin i carreguin demunt un altre que está més ric i gosa de milló posició, axó es d'aplaudí i tots heu alabarán; pero eumentá families en 40 ó 50 pessetes d'una vegada, sense haver aumentades aquestes ni en bens ni amb individuos; ficá es tacó demunt s'esquena des quatre pobres fogoneus, domés per satisfé venjansas; empenyarse es partit de sa pell en que cases que no arriben á medianes paguessen tant com sas primeras entradas de la vila, axó de volé amassolá i ben garrit es partit fogoneu per pur capritxo, just pe s'intensió perversa, perque se veien en llum d'evidencia ses rencors i resentimens i odís que covaven baix des pit innoble des nou partit, axó mai ha estat permés; per axó Sineu, aquest poble d'aon fins are havien surtit repartos més ó manco equitativus, Sineu que desde molt de temps en aquesta part presenciava en noble orgull molt contades reclamacions, Sineu qu'era un poble que administrava justicia en tota s'estensió de sa paraula i en quant cap en lo posible, Sineu sensat reprova en totes ses seves forses, es reparto de consums d'enguany.

Are i sempre i á totes horas i per tot dirá SA DEFENSA qu'el reparto actual ha

estat un fracás i un desencant; reparto que no ha tengut altre finalidad més que encendre més i més ses sancs, remoure ses passions, fé més violent aquest trist estat de coses. ¡Quina habilitat tan rara, s'habilitat des nou partit!

¡Pero i no deia aquest nou partit i no se cansava de repetí que precisament entrava per no fé pars ni cuars? ¡No pregonava á só de trompeta que ningú pagaría consums? ¡No escampava per tot que es fogoneus chupaven sa sanc des pobre? No se consideraven els pellosos es unics, axecáts aposta per fé justicia i per conseguí que cada cual pagás lo que li pertoca, evitant axi tota discordia i no senti pús ni una queixa de ningú? Y aquest reparto d'enguany ha estat realment un reparto *extra*, fet en tot mirament i escrupulosidat i bona conciencia? Tots, sense excepció, tots es qui encare senten bategá es seu cor en batecs d'un amor pur i desinteresat reproven altament sa conducta mil vegades detestable seguida desgraciadament pes partit de sa pell. ¡Quin desengan! Si, perque es nou partit ha donat ia més que proves d'esser un partit venjatiu, un partit apassionat, un partit desenfrenat, i sino, recordem i fessem un poc d'istoria. Posat á nes public es nou reparto de consums, es etsaminat amb imparcialidat i sanc freda i tots i fins itot els matexos seus acalen els ulls de vergonya, els matexos pellosos están com asserats de veure tanta injusticia. Fitsauvos per un instant en ses docentes sixanta reclamacions formulades es díe de sa sessió d'agravis; devant sa Junta repartidora i digaumos; tantes reclamacions, aquest enfilay de quexes mai sentit á di, no foren una protesta sa més enérgica de ses injusticies, vetjansas i monstruosidats contengudes á nes reparto d'enguany..? Basta di si heu feren malament i hei tiraren á dretes, basta veure si aquest reparto fonc fet en sos peus, que es mateix Sr. Administradó de Propiedats, quant repare unes cuotes tan otorbitans, quant compren i se fa bé es carrer des abusos i atropells i desbarats consumats pes nou partit, domés dirigit el Sr. Administradó pes bon sentit i demostrant essé un homo delicat i de mires molt elevades, firma á favor des fogoneus, mos fa de baxa com tots sabeu ia, unes *mil cincantes pessetes*. Figuraivos quin chasco tan colosal pes partit de sa pell. ¡Vaia un brou! Aquest partit que pretenia de cames primes, aquest partit que se creia que ningú poria

ni sabia fé rés bé més que éll, aquest partit que per aquí i per allà se feia llenguos publicant que sa seva bandera era sa bandera salvadora de sa llealtad, justicia, i equidat, aquest partit..... ay! Y quant estava segú, segurissim que el Sr. Administradó feria ulls grossos i confirmaria sense reparo algun ses cuotes extramadament excessives senyalades á s'actual reparto, se veu justament desairat i d'un cop obtenen es fogoneus de baxes una cantidad tan considerable com son *mil cincantes pessetes*. ¡Quina llissó tan ben donada! ¡Quin desaire tan ben merescut! ¡Quina galtada tan ben pegada! No poria menos d'esse axi, perque tanta iniquidat no poria prosperar.

Pero es nou partit, envalentonat com sempre no amollá per meco i no vol acotá encare es seu front altiu que ia está mal ferit devant es fallo del Sr. Administradó i per axó de ses cent cinquanta reclamacions presentades pes fogoneus á s'Administració, en protestan ó apelen vuitanta. Compren vuitanta papés sellats de pessete cada un, fan ses reclamacions, les envien, pero i qui heu hagués ¡hagut de creure, aquestes ditxoses reclamacions arriban tart, fora de temps, quant es plás, ia havia espirat. Com? Y será vera aquesta? Una gent tan instruida com es partit de sa péll que mai te cap dificultat, una gent tan lletruda que tot heu resol de cap i bolei, una gent tan llesta que tot hu sap i de tot está enterada, presentará ses reclamacions fora des temps legal? Y axó será creible? Y, qué ia no saben contá? Tan trastornats están que ni fins itot cabilen, quin dia acaba es plas? Feis es espans i exclamacions que volgueu, lo cert es i molt sensible que tudaren vuitanta pessetes. Ses reclamacions foren presentades fora des temps senyalat i no serviren de rés, les tiraren devall sa taula. ¡Bona esquena te la vila! Per economies no hi ha com es partit de sa pell. No hu trobau?

Noltros es fogoneus estarem contens i molt contens i satisfets en so fallo favorable de s'Administració, empero no mos aconortarem encare, no mos conformarem en ses mil cincantes pessetas obtengudes á favó nostro, nó, volguerem acudí al Illustrissim Delegat d'Hacienda perque venguessen totes ses baxes; tota se cuota i d'aquesta manera sa justicia pogués cantá victoria i triunfá de tanta iniquidat. A nes reparto d'enguany cuantre tota legalidat i justicia, unes tres mil pessetes havian carregat demunt s'esquena des pobres fogoneus, pero l'Illustrissim Delegat d'Hacienda vent que ses nostres reclamacions eran molt raonades i justes, persuadit de que es reparto de consums d'enguany era un reparto molt injust i apasionat (impropi de Sineu) reparto que no vomitava més que venjansa i demostrava una sed insaciable d'oprimir i estrangulá á nes partit fogoneu, inspirat certament el Sr. Delegat en s'esperit elevat de justicia i recte criteri que tant l'honra i distingeix, aten totes ses nostres reclamacions, ni una en dexa d'atendre i confirmá, prova elocuentissima, mostra patent de ses brutalitats, des abusos, de ses iniquitats comeses pes partit de sa pell. ¡Vaia una singlada! Ja no importa recordá lo que

se va fe, fa vint anys, no importa parlá més de tiranía i caciquisme den temps enrera. Més injusticies qu'are, més capbuitades, més atropells, més iniquitats que avui, ia no es poren concebre. Moltissims d'anys feia certament que no s'havia fet un reparto tan monstruós, sense cap ni peus. «Verdaderament aquesta batleria es digne de publicarse á nes lloc preferent de s'istoria de ses tribus sauvatjes del Afrique.» Entra es nou partit per no cometre cap injusticia, redimi es poble i allibarlo des grillons i cadenes que l'oprimien.»

Entren, fan es reparto de consums i mos engrillonan i encadenen; i á tots es fogoneus «mos volen fe tirá á nes carro des nou tirano» ¡Quina indignat i quina baxesa! Gracias á Deu sa victoria ha estat completa, es triunfo grandió. Si, tots es fogoneus estam avui d'enhonabona, tenim més que motiu per estar tots contents. Aquets dies son per noltros dies de verdadera alegría i satisfacció molt grossa no solament pes bé material que mos han reportat ses tres mil pessetes que mos han vengudes de baxa, sino principalmente pes triunfo moral obtengut. Ja en poren fer de miracles, es pellosos, ia en poren prometre de coses, ia en poren fé d'habilitats, tot es inutil, sa seva misió ia está acabada. Tot el món vos rebutjará pes vostro infame comportament.

SA DEFENSA es mitx des maior entusiasme, saluda afectuosamet á tots es fogoneus, les felicita cordialment pes nou triunf i les anima pe sa nova lluita que s'acosta, en sa seguridat de que els matexos pellosos vos donarán raó i posarán es crit á n'el cel repriminant els seus que tan malament hu fan.

Que visquin els fogoneus, que triunfi sa justicia, abaig s'iniquidat i tirania.

Un aprenent

Respuesta al canto

VII

(CONCLUSIÓN)

Hemos llegado al término de la polémica sin pretensiones, sin orgullo ni remordimientos; pero si con gran convicción de haber obrado de buena fé.

No he sembrado flores en vez de grano, porque aquéllas sin éste, si embellecen no alimentan. He procurado discurrir en vez de pintar, por más que nuestra generación sorda á la voz de la severa razón y á los reclamos de la verdad desaliñada, guste más de escuchar sirenas que oráculos, prefiera las melodías de la poesía á los consejos de la recta filosofía.

Quizás algunas inexactitudes podrán contener mis escritos, ya que no esdado siempre al hombre evitar; pero creo también que se encontrarán en ellos algunas verdades y medidas de salvación, que sólo pueden manifestarse fuera del campo de los partidos.

Si por casualidad algún escritor, libre de toda pasión política, hace una crítica deco-

rosa y fundada de dichos escritos, contestaré gustoso á sus observaciones, á las que no tendré reparo en sujetarme, aún con el sacrificio de la propia opinión, si las juzgo acertadas ó más convenientes; puesto que nada honra tanto como el «holocausto sincero» del error en las aras de la verdad: esta es la divisa de la ciencia; «sapiensis est mutare consilium».

Más si es justo y honroso cuestionar en este caso, no lo es ni lo será para mí nunca una polémica de insultos, dicerios y sarcasmos que nada prueban. Aquellos nunca son ni pueden ser tampoco el lenguaje de la recta filosofía ni de la cultura; por esto declaro desde ahora que no contestaré.

Los espíritus superficiales y mordaces andan buscando los «errores materiales de los escritos» como los chiquillos á caza de fruslerías é inocentadas.

La palabra «perfección» ha sido inventada, se ha dicho con razón, por las medianías para tortura del genio y del talento.

El Hacedor Supremo ha derramado sobre nuestras frentes altaneras una copa inagotable y consoladora al mismo tiempo de «imperfecciones y defectos»; por ella están salpicados los unos y harto rociados casi todos, y así el bochorno es general y el sonrojo inevitable.

Todos tenemos nuestro «lado feo»; por esto cuando ciertos hombres llaman «feos» á sus semejantes, éstos les llaman «feos á su vez», con lo cual el requiebro resulta recíproco; y como «feos son muchas veces» los que han de juzgar de la verdad del «apodo», el resultado es que únicamente queda triunfante «la fealdad común», hija del pecado original.

No me extenderé en más consideraciones porque sería traspasar los límites de un artículo. Me limitaré tan sólo á contestar á algunas «dificultades magnas» que en calidad de «especies vagas», como decirse suele, andan en boca de algunas «notabilidades en su género».

El verdadero punto de la cuestión, el eje sobre el cual ha girado toda la polémica ha sido «la emisión del voto de cinco Señores Sacerdotes;» pero respecto á este particular debo hacer constar una protesta que ya hice pública en otra ocasión y que la delicadeza exige reproducir para cerrar la boca á toda «calumnia ó recriminación».

Yo no he atacado la personalidad de aquellos Señores Sacerdotes, porque como católico que soy, respeto y venero al sacerdocio como institución Divina; yo no les he injuriado, porque el amor al prójimo y la caridad cristiana lo prohiben; yo no podía ni debía censurar un acto reconocido por las leyes civiles y eclesiásticas; lo «único» que hice fué «emitir mi opinión referente á la inoportunidad del ejercicio de un derecho. Distingue tempora et concordabit jus».

Supongamos por un momento que un padre, investido de la autoridad paterna castiga á un hijo suyo al cabo de algún tiempo de haber cometido una falta. ¡Hará

uso el padre de un perfecto derecho? Si. ¿Será oportuno el ejercicio de aquel derecho? «No. Todos lo censuraríamos», y ¿por el mero hecho de censurarlo atacariamos «el principio de la autoridad paterna»? No.

Pues bien. ¿Que delito he cometido por haber exteriorizado mi opinión con respecto á la realización de un acto del fuero externo que yo consideré «inoportuna?»

¿Hay alguna disposición de derecho Divino que limite la libertad de pensar en lo que no sea cuestión de «dogma?»

Dios á nadie en lo «humano» ha declarado infalible, ni inespugnable en sus opiniones, y fuera impiedad temeraria y sobreponerse al omnipotente la sola presunción contraria.

Siempre consecuente con mis ideas, yo no puedo ni debo discutir ni menos hacer comentario alguno á los «consejos y enseñanzas del Papa»; pero debo hacer constar:

Que la parte del texto por mi traducida y publicada era la «esencial, la característica de la tesis» que he sostenido, puesto que los demás puntos «que aún refuerzan en mayor grado mi opinión», no consideré cristiano ni prudente que pasaran á ser de dominio público.

¿Como no he de estar convencido de que estoy en terreno firme, si todas cuantas enseñanzas y consejos del Papa se publican á diario son de carácter «restrictivo», y sirven de apoyo á la teoría que yo sustentó? ¿Ignora el Sr. polemista la que se ha dado no hace mucho tiempo y que tiene mucha paridad con el asunto de nuestra polémica? «Dice el Sumo Pontífice: que aún los párrocos que tienen colación canónica, cuando estén en pugna con unas cuantas familias pudientes del pueblo donde habitan, pueden ser trasladados á otros puntos, y esto aún «que la justicia les asista.»

Doy por terminada la polémica con respecto al «asunto religioso y al voto de los Señores Sacerdotes»; é invito al Sr. polemista á formular las «oportunas, leales y sinceras conclusiones que podremos firmar por duplicado, sometiendo la cuestión al fallo de personas competentes.

Perdono de todo corazón las ofensas que se me han inferido, pues como dijo el clásico:

La victoria el matador
abrevia, y el que ha sabido
perdonar, lo hace mejor,
pues mientras vive el vencido,
venciendo está el vencedor.

Pido también perdón al Dios de eterna bondad y á los hombres si por el amor á la verdad, he caído alguna vez en la excesiva virulencia del ataque ó en el inmoderado encono de la refutación.

Martín Riumbau.

Negres calumnies

Es fals de tota falsedat que es Rectó de la Parroquia hagui presentat cap conta á la Sala. Es fals, refáls. A sa sessió de día 21 de Juriol foren presentats dos contes: ún

firmat pel Depositari de l'Esglesia, reverent D. Arnau Mateu i s'altre conte firmat pe s'escolá Miguel Matas. Es conte del Sr. Depositari nol volgueren etsaminá i estaren molt conformes amb aprovarlo tot d'una. S'altre conte es de s'escolá no va di es jefe de sa minoría que estás malament pero que desitjava mirarlo com heu fa en tots ó en casi tots. Que hi ha que dí amb axó. Meam si á nes lleu trobareu ossos. Es de sa comissió ni siquiera per delicadesa, digueren á cap de sa minoría que élls haguessen vist pesá sa cera ó qu'ells hi eran cuant la pesaven ó cosa consemblant? Idó per cumplí un retgidó en sa seva obligació cual es etsaminá tots els contes i tot lo demes que pertany á nes intereses de tot es poble, per axó ia descubrireu tanta malicia i vos atrevireu á estampá en lletres de motlo que es jefe de sa minoría demaná una setmana per etsaminá es contes que es Rectó de la Parroquia havia presentat en aquella corporació? ¡Quin cinisme! Que será cosa d'haver de treure copia de s'acta de sa sessió, per posarvos de cos present devant tot el mon. Es una mentidassa solemne com mentidassa solemne es que un Presbítero escrigués demunt «s'animalot pudent». Tots sabíen molt be qui era s'autó d'aquelles curtes gacettes. Aqueix mateix autó heu escampava per tot arreu. A voltros vos constava que no hi havia res de Presbítero encaré qu' en Martí, i mils Martins hu diguessen. I apesar d'axó, escriguereu lo que escriguereu quantre cers digníssims reverens d'aquest poble, i á pesar d'essé tan descaradament bofetetjats, mai mai mai volgueren agafá sa ploma en defensa propi. Deu les perdoni deieu, Deu les perdoni. Axó es tan vé com ve que hi ha un cel pes bons i un infern pes dolens. Pero... non parlem més. Deu Nostro Senyó ia demanará conta en aquells que comportaren tanta brutó.

SA DEFENSA parla de política ó fets polítics no de vides privades. Axó mai. Per axó voltros es del «Sinium» que asegurai que sa carn de capellá indigesta, practicau lo que tant predicau. Heu de du es papés més nets! Calumnia i negra calumnia lo des Rectó, calumnia i negra calumnia lo des Presbítero. ¡Cuanta calumnia!

Un qui no es reverent.

Vaia un pastell

En la ciudad de Inca á 27 de Julio de 1911.

Resultando etc., etc., etc...

Considerando etc., etc., etc....

Visto el artículo 1902 del Código civil y demás disposiciones aplicables al caso.

Fallo: Que debo absolver y absuelvo á

Rafael Gelabert Saiz de la demanda contra él interpuesta por Miguel Juan Gual, con imposición á este de todas las costas del pleito, sin perjuicio del derecho que al mismo le asiste contra Gabriel Ferriol y Payeras, para que lo haga valer si le conviniese en el juicio correspondiente.

Así por esta mi sentencia definitivamente juzgando lo pronuncio, mando y firmo.—Antonio N. de Castro.—Rubricado.

Vaia un'altre culada. Ell non sortím. Pobre Ten! poques d'aquestes axugan un homo i el me dexen bisco. Y s'escolá que deu dí. Ell que anava tan granat. Y tu Bielet, que ten pots avení? Que ha estat rolo, rolo redondo, agugereado, rollét.? Ja hu veus Biel, els teus presentaren es papés malament i han perdut en totes ses costes. ¡Quín pastell! Valguell en Guixe ó n'uy de perla ell s'ha posat al devant de tot.

Rectificació ó ratificació

Es salat de tot el Sen Llendera en tantes ganés com te de posá messions. Yo no hu sé Llendera si te feriem ses pessigoies ben endins. Esperet un poc. Dius tu Sen Llendera que no es vé que ses filles de Maria, per essé fogonevas, siguin refuades i com qui no puguin du s'imatge de sa seva Mare cuant aquesta figura venerada es pasetjada en solemne processó? Idó escolta homo escolta. I si yo te contás es truí i renou i algarabía que se mogué enguany perque se filla d'un amo fogoneu no dugués la Purissima pe sa festa de sa conclusió des mes de maix, que me diries Llendera? I si llavó te afegís qu'hi va ve esquexos fors i no eran de magrané respecta aquest mateix asunto, que me contestarías Llendera? I si llevoness acabás per dirte que s'arribá á tú per tú, en aquest cas no mos donerías raó Llendera?

Pero també afirmes Sen Llendera que Mestre Sebastiá ferré es es mestre de l'Esglesia. Está bé que avui hu pugués asegurá. Pero tu Llendera no heu dius tot. Saps tu Llendera perque avui pots afirmá que Mestre Sebastiá es es ferré de l'Esglesia? Saps perque? Idó, demana á s'escolá si es dilluns després d'haver sortida SA DEFENSA de día 15 de Juriol, demana á s'escolá si va aná á ca Mestre Sebastiá ferré. Demanalí també si li fe fé un conta ó recibo á Mestre Sebastiá fentli posá, *herrero de la Iglesia*, cosa que mai havia feta, en s'escusa de que aquest conta havia d'sse presentat al Bisbe, i axó que se tractave d'una barrera pe sa rectoría. Demana llavó á Mestre Sebastiá si cuant posaven sa Casa Santa deia á Mestre Rós, axó no es fet meu ni axó altre tampoc... I sobre tot demana Llendera á nen Cósme, demanalí si ha dit qualque vegada que éll era es mestre de S'Esglesia; demanalí que te mostri ses coses ú objectes fets per aquest mateix Cosme pes servici de l'Esglesia, á veure si tot axó plegat te demostrará que ses cent pessetes, les voríes ben d'enfora, si les posasses de bó. Per altre part SA DEFENSA no deie que Mestre Sebastiá fos retirat *del tot* de l'Esglesia, no,

lo que assegurava SA DEFENSA era que Mestre Sebastià *era retirat*, volguent dí amb axó que un altre que no es Mestre Sebastià també es ferré de l'Esglesia. Veus Llendera com SA DEFENSA está en lo cert? Ay i quin susto ten heuries duit, si les haguesses posades de bon de veres á ses cent pessetes.

Y respecte de sa musique, sols no sé com vols repicá els ays. Es cla, indiscutible que sa musique des partit reinant, ha d'acompanyá s' Ayuntamiento. Per tant salta á la vista que sa musique fogoneva l' any passat havia d'acompanyá s' ayuntamiento fogoneu á sa processó. Lo mateix qu' enguany havia d'esse sa pellosa. Axó es de clau passat i axí hu fan per tot. Sobre tot Llendera, el Sr. Ecónomo mos dona raó á noltros, axí hu va fe es día de Pascua de l' any passat i axí va dí que s' havia de fé. Que trobas Llendera? Un altre vegada, no siguis tan falegué en posá messions. O domés heu deies per fé pó. Qui et comprí qui no 't coneix.

TRES Á UN BROT

Els pellosos estan gitats cuant veuen que els tirs les surten pe sa culatta. I tenen mes que motiu. Amb una setmana tres batculades á ferhí. S'expedient d'en Ramón resolt favorablement, els consums venguts á favó nostro i en Ten que ha perdut «en totes ses costes». Vertaderament sí qu' hi ha pasta per tot. Axó neesitaven els pellosos per acusarlos se llenguo. Sabeu que s'etxillaven? Meam ara devant uns fets d'aquesta naturaleza, si encara hu negarán.

Podrán negá qu'en Ramón ha sortit en la seua? Podrán negá que ses baxes des consum mos han vengudes totes i tota sa cuota? Podrán negá qu'en Ten ha perdut en tots el gastos? Y tot axó en vuit dies. Día 22 de Juriol es fallo favorable des peón de Llorito; día 24 vengueren totes ses baxes, i día 27 el Sr. Jutje d'Inca posa totes ses costes demunt en Ten que ha perdut es plet. Qui es qui mostra es devantés Sen Llendera? Vos ha sortit la criada responona, eh? Are els pellosos han trobat sabate á son peu.

En Llendera ia pert s'equilibri

Que no'l veus á nen Llendera de quina manera esbarra? Ell pasa la mida. Diu que no es rés processá en Biel i suspendrerlo de Batle. Llendera avui sí que realment demostres tení es pern d'alt ben roveyat. Me fas llastima. Tu ia trabuques homo. Que no hu veus? Y heu dius de ve que trobes que no es rés per un homo com D. Gabriel treurerlo de la Sala? Encara que domés li haguessen presa sa vara just per un dia i per una hora itot, no trobes que ia haguere estat gros de tot? Que mos contestas Llendera? Posa á retxa, á un homo, no consisteix en cursarlí ses cames? Ara be, no poré seure á sa cadira en Biel ni poré dú es bastó, axó no ha estat posarlo á retxa,

taerlí bé ses cames? Que dius Llendera? Encara no bastan dos mesos de próva? Que voís mes homo? O vols que el matin á nes teu amic? Tu que estaves tot satisfet, cuant veres que es teu jefe i Senyó era tan valent, que dius are Llendera cuant contemples sense vara á D. Gabriel? I encara trobas que no ha estat una llissó bona, aquesta? Quin efecte moral no es, veure processat á un homo com el Sr. Biel. Llendera que no ten dones conta? Y encara parlas de s'uleleya des atlots i dius que es festé será bo? Com es axó Llendera, expliquet meam. Vols dí amb axó que no seure en Biel á sa cadira presidencial ia ya mes de dos mesos, axó no es res per tu? Vols dí Llendera que haver d'entregá en Biel sa vara per la forssa, per haverlo processat, es un honor per ell? Vols dí Llendera que está tans de dies suspes un Batle com en Biel es cosa de poques taules? Com quedam Llendera fonc posat á retxa ó no fonc posat á retxa es teu Senyó? Y una cosa tan clara encara le negarás? Pareix mentida Llendera que tenguis tant de coratje. Uuleya dius tu? Homo no siguis axí. Se coneix te trobas agut, enflocant aqueis termes, eh? Llendera Llendera en aquest pás, está segu, que s'homo mes carabassa que es sol escaufa serás tu. Mirel á nen Guiemet, de quina manera dona ventim á sa vostra Maioria? O ia no hi vas á ses sessions. Ia no vols sentí tirá dois á nes teus? Fás molt be, Llendera, conve mes que cabilis i te buides sa testa pensant en ses llenderades que has de pegá desde el «Sinium». Ningú diría cuant te senten tocá tant es bombo, ningú diría que no fosses un plassero ó repartidó de diaris, bombero ó sonadó de flauta, directó de orquesta ó mistero. Pero siguis es que siguis Llendera, te volem doná un consell. Suposat que tu trobas que no han posat á retxa á nen Biel, tu posa á retxa sa teva ploma i axí no escriurás tantes bajenadas.

VERITATS Á PAREIS

¿Que no heu lletgit Sinevés es «Sinium» de disapte passat? Ido no hu vist cosa bona. En Miñonet i tot ja comensa per dir que sa publicació des paperot «Mestre Tomeu Ciri» que publicaren es pellosos mereix sa reprovació de tote persona honrada, pero que no hem de recriminá á nes pellosos tal peccat, tota vegada que tal ignominia la sa mareix una petita fracció des partit pellós. ¿Com t'ho espliques Miñonet? ¿Que no veus que mostras el calsons blans Juan? ¿Que ignoras que tot es poble sap, que es tal paperot (mira si heu deu esser que voltros itot lei deis) fonch publicat pes cappadres de «Sa Pell» que tan bravetjan de bons catolichs? ¿Axó duttas? ido homo peguet un toc á nes morros i no vulguis remaná més alló que put.

Lo que més ganas de riure fa es veure ses declaracions que mos dona el Sen Llendera demunt el «Sinium». ¿Que no l'heu

llegit? ido mos conta que si es fogoneus han estat atesos en ses reclamacions des Consums es cuestió de anyada, pero no nega que mos hem sebut treure tal augment.

¿Que no sabeu que afegeix? Que á nes pellosos poc les importa tal baxa, tota vegada que ells no las han de pagá. ¡Axó m'agrada Sen Llendera! que voltros mateixos afirmeu que poc vos importa que es fondos municipals perdin 3,000 pessetes i que tenguen atreviment per estampá que solament lo esencial per voltros es du sa vara sigui de sa manera que sigui. Be Llendera. Axí hu fan els bons administrados.

També mos conta que es retjido Forné acaba de esse retjido desde es moment que falta á s'autoritat de s'Alcalde. ¿Que dius Sen Llendera? ¿Que no veus que mostras es calcetins? ¿Que no saps que es Retjidó Crespi no ha faltat mai á s'autoritat i que solament ha volgut sempre cumplí es Reglament? Es qui dexá d'esse digne de ocupá sa cadire v' assé en Biel pes seu caciquisme i despotisme en treure en Francesch defora i per aquest motiu el tenim fa dos mesos sense poré seure á sa cadire i en camvi en Francesch segueix prenguent part en totes ses sessions i defensant els interesos des municipi i es benesta des poble.

Ja lei teniu mal aplé en aquest retjidó, de vés la Sala. No veus Llendera que vos treu ses paperusques. ¿No to pensaves Llendera que en Crespi vos posás ses peres á cuarto. I are me surtiu amb un conte des Rectó, sense sabre que deis; encare que vos veim sa tela. Escampá tot d'una es potet de sa verinada. Ca Llendera, vos equivocau de mitx á mitx. En Francesch vol ses coses á nes seu lloch, fora trucs ni baldufes. Tant si voltros l'alabau com si el despreciau, es retjidó Crespi continuarà mirant pels interesos de Sineu. Tant si vos saps greu com si no vos ne saps. Estirauvos es lleu. Perque no mos cites tu Llendera es dois den Francesch? Molta chetchèra tens tu Llendera. Ja se coneix que lo de ses messions vos ha caigut ben avall. Ell no vos poreu paí. Teniu motiu d'aná inflats, eh Llendera, be el vos han ablenit á s'escarpó.

Un Sinavé

AVISO

Buzón de SA DEFENSA — Plaza de la Constitución, n.º 1.—No se devuelven los originales.